

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

I. ÚS 547/2012-35

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 24. októbra 2013 v senáte zloženom z predsedu Milana Ľalíka a zo sudcov Petra Brňáka a Marianny Mochnáčovej prerokoval sťažnosť spoločnosti R. I., a. s., K., zastúpenej advokátom JUDr. D. B., K., vo veci namietaného porušenia jej základných práv podľa čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Krajského súdu v Prešove sp. zn. 17 CoE 42/2011 zo 7. júla 2011 a takto

r o z h o d o l :

Základné právo spoločnosti R. I., a. s., na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, právo vyjadriť sa ku všetkým vykonávaným dôkazom podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na spravodlivé prejednanie veci podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Krajského súdu v Prešove sp. zn. 17 CoE 42/2011 zo 7. júla 2011 p o r u š e n é n e b o l o .

O d ô v o d n e n i e :

1. Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) uznesením č. k. I. ÚS 547/2012-13 zo 7. novembra 2012 prijal na ďalšie konanie sťažnosť spoločnosti R. 1., a. s. (ďalej len „sťažovateľka“), vo veci namietaného porušenia jej základného práva podľa čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením Krajského súdu v Prešove (ďalej len „krajský súd“) sp. zn. 17 CoE 42/2011 zo 7. júla 2011 (ďalej len „uznesenie krajského súdu“). Vo zvyšnej časti sťažnosť (proti prvostupňovému a dovolaciemu rozhodnutiu) odmietol.

2. Sťažovateľka je právnickou osobou podnikajúcou v oblasti poisťovníctva. Dňa 30. mája 2007 uzavrela s M. K. (ďalej len „povinný“) poisťovnú zmluvu, na základe ktorej sa povinný zaviazal platiť dohodnuté poistné. Povinný v rozpore s poisťovnou zmluvou dohodnuté poistné prestal platiť. Sťažovateľka sa v súlade s uzavretou rozhodcovskou doložkou obrátila na Arbitrážny súd Košice (ďalej len „arbitrážny súd“), ktorý rozhodcovským rozsudkom sp. zn. 2 C 772/2009 z 8. marca 2010 zaviazal povinného na zaplatenie dlžného poistného vo výške 17,22 € s príslušenstvom. Keďže povinný dlžné poistné v lehote vyplývajúcej z rozhodcovského rozsudku nezaplatil, sťažovateľka podala súdnemu exekútorovi návrh na vykonanie exekúcie na podklade rozhodcovského rozsudku ako exekučného titulu. Súdny exekútor predložil 20. decembra 2010 Okresnému súdu Humenné (ďalej len „okresný súd“) žiadosť o udelenie poverenia na vykonanie exekúcie v prospech sťažovateľky. Okresný súd, konajúci prostredníctvom vyššieho súdneho úradníka, uznesením sp. zn. 18 Er 554/2010 zo 4. apríla 2011 (ďalej len „uznesenie okresného súdu“) žiadosť súdneho exekútora o udelenie poverenia na výkon exekúcie bez nariadenia pojednávania zamietol.

3. O odvolaní sťažovateľky proti uzneseniu okresného súdu rozhodol krajský súd napadnutým uznesením tak, že uznesenie okresného súdu potvrdil.

4. Podľa sťažovateľky sú rozhodnutia všeobecných súdov arbitrárne a nepreskúmateľné, čo odôvodňuje tým, že všeobecné súdy rozhodli o žiadosti o udelenie poverenia na vykonanie exekúcie bez nariadenia pojednávania a bez poskytnutia možnosti sťažovateľke vyjadriť sa k veci, hoci okresný súd vykonal samostatne nové dokazovanie skutkového stavu, na základe ktorého dospel k opačným právnym záverom ako arbitrážny súd v základnom konaní. Viedlo to k faktickému zrušeniu účinkov rozhodcovského rozsudku ako exekučného titulu sťažovateľky. V tejto súvislosti sťažovateľka argumentuje:

„Z postupu okresného súdu je zjavné, že okresný súd nevychádzal z obsahu rozhodcovského spisu, ale nanovo konštruoval skutkový stav. Suma listín, ktoré exekučný súd zhromaždil, sa bez pochybností nezhoduje s celým obsahom rozhodcovského spisu. K listinám, ktoré súd zhromaždil, sa sťažovateľ nemal možnosť procesne správnym spôsobom vyjadriť. Sťažovateľovi boli upreté jeho práva na vyjadrenie sa k správnosti, pravosti a úplnosti listinných dôkazov, ako aj k ich obsahu. Ak exekučný súd neobmedzil svoj postup iba na prieskum rozhodcovského spisu, ale na základe dokazovania zisťoval a vytváral po začatí exekučného súdneho konania nanovo skutkový stav, mal dať sťažovateľovi možnosť zúčastniť sa dokazovania. ...

Je potrebné tiež poukázať na závažnú okolnosť prípadu, ktorá spočíva v tom, že na základe dokazovania, ktoré exekučný súd vykonal, mienil posúdiť rozhodcovskú doložku ex offo ako neplatnú podmienku spotrebiteľskej zmluvy, teda v úplnom rozpore so záverom rozhodcovského súdu v exekučnom titule, pričom vopred s týmto oprávneného nijako neoboznámil ani mu nedal možnosť sa k takémuto posúdeniu vyjadriť. ... Oprávnený a povinný mali možnosť sa vyjadriť v základnom konaní. Niet preto dôvodu, ak exekučný súd iba preskúmava obsah spisu zo základného konania, v ktorom bol exekučný titul vydaný, ak nedôjde k opačným záverom ako orgán rozhodujúci v základnom nachádzacom konaní, aby konal podľa § 122 a nasl. O.s.p. Ak ale exekučný súd vykonáva vlastné dokazovanie, čo v prípade sťažovateľa vykonal, požiadavka umožniť účastníkom konania uplatniť ich procesné oprávnenia podľa § 122 a nasl. O.s.p. je plne v súlade s právom na spravodlivý proces. ...

Všeobecné súdy v exekučnom konaní o žiadosti o udelenie poverenia rozhodli bez nariadenia pojednávania. Takýto postup je v rozpore so zákonom, nakoľko nenariadenia

pojednávania v exekučnom konaní za situácie, v akej sa ocitol sťažovateľ... nemá oporu v Občianskom súdnom poriadku ani v Exekučnom poriadku.“

5. Sťažovateľka ďalej poukazuje na dnes už zrušené ustanovenie § 253 ods. 2 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej aj „OSP“), podľa ktorého predseda senátu v exekučnom konaní nariadil pojednávanie, len ak to považoval za potrebné alebo ak to ustanovil zákon. Toto ustanovenie slúžilo exekučným súdom ako procesný podklad pre nenariadenie pojedávania. Súčasné znenie Občianskeho súdneho poriadku a Exekučného poriadku takéto ustanovenie nemá. Exekučný súd je preto podľa názoru sťažovateľky povinný na vykonanie dokazovania nariadiť pojednávanie.

6. Popri procesnoprávných pochybeniach sťažovateľka namieta aj právny názor o neplatnosti, resp. neprijateľnosti rozhodcovskej doložky. Táto by mohla byť podľa nej neprijateľná pre hrubý nepomer práv povinnej v rozhodcovskom konaní v porovnaní s právami sťažovateľky, čo však z odôvodnenia rozhodnutí všeobecných súdov nevyplýva. Použitie rozhodcovskej zmluvy v spotrebiteľských zmluvách nie je zakázané. Nie každá rozhodcovská doložka je teda automaticky neprijateľnou zmluvnou podmienkou. Záver o nekalom charaktere rozhodcovskej doložky nevyplýva z jej samotnej existencie, ale z konkrétnych skutkových okolností každého jedného prípadu. V danom prípade však exekučné sudy dostatočne nezistili všetky relevantné skutkové okolnosti, ktoré sťažovateľka vymenúva. Navyše, povinný bol pred podpisom poistnej zmluvy na zvláštnom tlačive osobitne poučený a upozornený na možnosť riešiť prípadné spory v rozhodcovskom konaní, pričom tretí subjekt nezávislý od sťažovateľky (tzv. viazaný finančný agent) je povinný pred uzavretím poistenia bez účasti poisťovne informovať spotrebiteľa o podstatných okolnostiach poistného vzťahu. Preto súhlas povinného s rozhodcovskou doložkou mal povahu informovaného súhlasu. Vzhľadom na porušenie označených práv sťažovateľky, čoho dôsledkom bolo nedôsledne a nesprávne vykonávané dokazovanie, všeobecné sudy sa o obsahu osobitného tlačiva s poučením o možnosti zvoliť si rozhodcovské konanie na riešenie sporov ani nemohli dozvedieť.

7. Napokon sťažovateľka v ďalšej časti sťažnosti, ako i v doplneniach právnej argumentácie z 11. decembra 2012, 7. februára 2013 a zo 4. septembra 2013 interpretuje

relevantné články ústavy a dohovoru a poukazuje na konkrétne rozhodnutia ústavného súdu a Ústavného súdu Českej republiky, ktoré podľa jej názoru svedčia v prospech ňou predostretej argumentácie.

8. V petite sťažnosti sťažovateľka— v rozsahu ústavným súdom prijatej sťažnosti— žiada vydať nález, ktorým by ústavný súd vyslovil porušenie jej označených základných práv podľa ústavy a dohovoru napadnutým uznesením krajského súdu, zrušil uznesenie krajského súdu, vec vrátil na nové konanie a priznal sťažovateľke náhradu trov právneho zastúpenia v konaní pred ústavným súdom.

9. Na základe žiadosti ústavného súdu sa k veci 8. januára 2013 vyjadril krajský súd v zastúpení predsedníčky senátu, ktorá považuje sťažnosť sťažovateľky v plnom rozsahu za nedôvodnú a k argumentácii sťažovateľky v podstatnom uviedla:

„... dôvodom zamietnutia žiadosti o udelenie poverenia na vykonanie exekúcie bola neplatnosť rozhodcovskej doložky, ktorá mala založiť právomoc orgánu (rozhodcovského súdu), ktorý mal vydať uplatnený exekučný titul. Nie je možné konštatovať, že by exekučný súd (vyšším súdnym úradníkom) zrušil účinky právoplatného a vykonateľného rozhodcovského rozsudku, nakoľko z dôvodu neplatnosti rozhodcovskej zmluvy takéto účinky ani nikdy nenastali. V dôsledku neplatnosti rozhodcovskej doložky je predmetný rozhodcovský rozsudok nevykonateľným exekučným titulom. Exekučný súd nezrušil účinky rozhodcovského rozsudku, len pri jeho preskúmaní ako exekučného titulu zistil, že mu chýba vlastnosť nevyhnutná pre vydanie poverenia na vykonanie exekúcie – materiálna vykonateľnosť.“

Vo vzťahu k námietke sťažovateľky týkajúcej sa nesprávneho vykonania dokazovania a nenariadenia pojednávania predsedníčka senátu poukázala na odôvodnenie napadnutého uznesenia krajského súdu, ktorý sa s predmetnou námietkou vysporiadal takto: «... oprávnenému, ako účastníkovi konania nebola v exekučnom konaní odňatá možnosť konať pred súdom, lebo v prípade, ak nejde o obligatorne nariadenia pojednávania, môže súd rozhodnúť na základe listinných dôkazov. Postupom exekučného súdu, ktorý rozhodol len na základe listinných dôkazov, oprávnenému možnosť konať pred súdom odňatá nebola

preto, lebo z predložených listín jednoznačne vyplývajú skutočnosti, pre ktoré bolo exekučné konanie zastavené. V tejto súvislosti je nedôvodná námietka oprávneného, že ak exekučný súd prvého stupňa „nesprávne postupoval a neúplne zistil skutkový stav, lebo vykonal dokazovanie niektorými z listín relevantných pre poistný vzťah bez toho, aby nariadil pojednávanie a umožnil oprávnenému preukázať, že povinný mal možnosť ovplyvniť dojednanie o rozhodcovskej doložke“. Exekučný súd sa totiž s istotou a najmä presvedčivým spôsobom vysporiadal s otázkou rozhodcovskej doložky ako neprijateľnej podmienky a svoje rozhodnutie v tomto smere aj náležite zdôvodnil.»

10. V súlade so súhlasom účastníkov konania ústavný súd podľa § 30 ods. 2 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože dospel k názoru, že od tohto pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

11. Podľa čl. 124 ústavy ústavný súd je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti. Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

12. Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Podľa čl. 48 ods. 2 prvej vety ústavy každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietáhov a v jeho prítomnosti a aby sa mohol vyjadriť ku všetkým vykonávaným dôkazom.

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom.

13. Podstatu argumentácie sťažovateľky tvorí námietka, že okresný súd pri rozhodovaní o vydaní poverenia súdnemu exekútorovi podľa § 44 Exekučného poriadku vykonal dokazovanie bez toho, aby nariadil pojednávanie, čím jej odňal možnosť vyjadriť sa k vykonávaným dôkazom alebo prípadne navrhnúť vlastné dôkazy na vyvrátenie záverov okresného súdu. Uvedený nedostatok pritom nenapravil ani krajský súd. Nadväzujúc na uvedenú námietku sťažovateľka ďalej všeobecným súdom vytýka, že jej neumožnili vyjadriť sa k vykonávanému dokazovaniu ani mimo nariadenia pojednávania, čo samo osebe postačuje na záver o porušení jej označených základných práv. Napokon sťažovateľka namieta aj samotné meritórne posúdenie vecí všeobecnými súdmi, keď posúdili rozhodcovskú doložku, ktorou sa mala založiť právomoc rozhodcovského súdu, za neplatnú, a tým aj exekučný titul za nespôsobilý pre jeho materiálnu nevykonateľnosť.

14. Krajský súd v napadnutom uznesení z 28. apríla 2011 v podstatnom uviedol:

„Nemali by byť žiadne pochybnosti o tom, že oprávnený s povinným uzavreli poisťnú zmluvu, pričom v tomto právnom vzťahu povinný vystupoval ako fyzická osoba, ktorá zabezpečovala svoje potreby, teda ako spotrebiteľ. Oprávnený pri poskytovaní poistenia vystupoval v rámci svojej podnikateľskej činnosti, teda ako dodávateľ. Poisťná zmluva, uzavretá medzi účastníkmi je preto spotrebiteľskou zmluvou a ide o štandardnú formulárovú zmluvu.

Vo vzťahu k odvolacej námietke oprávneného, že arbitrážny rozsudok splňa všetky podmienky jeho materiálnej vykonateľnosti, odvolací súd uvádza, že materiálna právoplatnosť je síce veľmi dôležitou vlastnosťou súdneho rozhodnutia, pretože súvisí s dôležitým princípom právnej istoty vyplývajúcim z právoplatne rozhodnutej veci (res iudicata). Treba však povedať aj to, že sám zákon počíta s prelomením materiálnej právoplatnosti rozhodnutia. Napríklad súd nie je viazaný podľa § 135 ods. 1 O.s.p. rozhodnutím priestupkového orgánu v blokovom konaní, ďalej pri mimoriadnych opravných prostriedkoch a pod.

V predmetnej veci zákonodarca výslovne upravil prelomenie materiálnej právoplatnosti rozhodcovského rozsudku v § 45 Zákona o rozhodcovskom konaní a aj v tejto otázke odvolací súd odkazuje na prvostupňové rozhodnutie. Nie je akceptovateľný názor, že exekučné súdy by tak mohli postupovať vždy. Postup prvostupňového súdu bol založený na existencii zákonného ustanovenia, ktoré dokonca bez návrhu ukladá povinnosť súdu zastaviť exekučné konanie z dôvodov relevantných v základnom konaní (§ 45 ods. 2 Zákona o rozhodcovskom konaní). Je treba zdôrazniť, že Európska únia vzhľadom na význam ochrany spotrebiteľa v záujme vyššej kvality života ľudí podporuje v rozhodcovských veciach zbavenie účinku rozhodcovského rozsudku v záujme dosiahnutia ochrany spotrebiteľa pred neprijateľnými podmienkami, a to aj keď spotrebiteľ v rozhodcovskom konaní nenamietal rozhodcovskú doložku (rozsudok Súdneho dvora Oceano grupo editorial) a môže tak urobiť aj exekučný súd, ktorému to umožňuje práve ustanovenie § 45 Zákona o rozhodcovskom konaní (ASTURCOM).

Hore uvedené dáva odpoveď odvolacieho súdu aj na ďalšiu odvolaciu námietku oprávneného, že exekučný súd neuviedol, s ktorým konkrétnym právnym predpisom nie je exekučný titul v súlade. Prvostupňový súd sa v odôvodnení svojho rozhodnutia s touto otázkou vysporiadal bez akýchkoľvek pochybností a svoje závery opieral o príslušné ustanovenia zákona, konkrétne Občianskeho zákonníka. Preto je tvrdenie oprávneného o absencii právneho zdôvodnenia napadnutého rozhodnutia bezvýznamné.

Pokiaľ sa týka námietky oprávneného, že exekučný súd nemôže skúmať prijateľnosť alebo neprijateľnosť rozhodcovskej doložky, odvolací súd uvádza, že sa v celom rozsahu stotožňuje s odôvodnením zo strany prvostupňového súdu a platí to aj pokiaľ ide o zdôvodnenie neprijateľnej rozhodcovskej doložky, podľa ktorej spotrebiteľ nemá na výber a je nútený sa podrobiť výlučne rozhodcovskému konaniu. O takýto prípad ide aj v predmetnej veci, preto sa odvolací súd stotožnil so závermi prvostupňového súdu v tom, že rozhodcovskú doložku dohodnutú za daných okolností, považuje za neprimeranú zmluvnú podmienku, ktorá je v rozpore s platným právom.

Vo vzťahu k odvolacej námietke oprávneného, že súd nemá oprávnenie preskúmať arbitrážny rozsudok, odvolací súd uvádza, že účinky materiálnej právoplatnosti rozhodcovského rozsudku v zmysle § 35 zák. č. 244/2002 Z. z. je potrebné na účely § 45 tohto zákona vylúčiť vo vzťahu k exekučnému súdu. Exekučný súd je pri postupe podľa § 45

zákona o rozhodcovskom konaní oprávnený hľadiet' na rozhodcovský rozsudok tak, akoby materiálne právoplatný nebol - nie je ním teda viazaný v zmysle § 159 O.s.p. a môže ho preskúmať z hľadísk vyjadrených v § 45 zákona o rozhodcovskom konaní, aj čo do jeho materiálnej správnosti. Môže teda skúmať, či sú tu dôvody na zastavenie uvedené v § 57 zák. č. 233/1995 Z. z. o súdnych exekútoroch a exekučnej činnosti, či sú tu nedostatky uvedené v § 40 písm. a) alebo b) zák. č. 244/2002 Z. z. o rozhodcovskom konaní, alebo či rozhodcovský rozsudok zaväzuje účastníka rozhodcovského konania na plnenie, ktoré je objektívne nemožné, právom nedovolené alebo odporuje dobrým mravom. Toto ustanovenie (§ 45 zákona o rozhodcovskom konaní potom treba považovať za to zákonné zmocnenie, ktoré umožňuje exekučnému súdu jeho skúmanie. Toto skúmanie je exekučný súd oprávnený vykonávať tak, ako keby tu žiadny rozhodcovský rozsudok nebol, teda tak, ako by to mohol urobiť súd, keby sám rozhodoval o týchto otázkach. Môže preto samostatne posúdiť, či vec je spôsobilá na rozhodovanie v rozhodcovskom konaní (§ 1 ods. 1 zák. č. 244/2002 Z. z. o rozhodcovskom konaní), či v tej istej veci bolo už vydané právoplatné rozhodnutie súdu alebo rozhodcovského súdu, ďalej posúdiť obsah povinnosti uloženej rozhodcovským rozsudkom z hľadiska jej objektívnej možnosti, či nejde o plnenie právom nedovolené alebo priečiace sa dobrým mravom.

Pokiaľ oprávnený namietal aplikáciu smernice rady 93/13/EHS, odvolací súd dáva do pozornosti, že nie je treba aplikovať ani nepriamy účinok Smernice na to, aby bolo možné skonštatovať, že oprávnený ako dodávateľ mal v čase uzatvárania zmluvy explicitne zakázané dojednávať v typových zmluvách podmienky, ktoré spôsobujú hrubú nerovnováhu v právach a povinnostiach v neprospech spotrebiteľa. Nielen zo Smernice, ale aj právnej úpravy slovenského práva vyplýva, že na spotrebiteľa pri typových zmluvách dopadá ochranný režim zákazu neprijateľných zmluvných podmienok. O takýto prípad ide aj v predmetnej právnej veci.

Tvrdenie oprávneného, že rozhodcovská doložka bola medzi účastníkmi poisťnej zmluvy dohodnutá ako individuálna zmluvná podmienka v zmysle ustanovenia § 53 Občianskeho zákonníka, je tvrdením nepodloženým, nemajúcim oporu v skutkovom stave. Podľa oprávneného zo znenia Všeobecných poisťných podmienok vyplýva, že medzi účastníkmi išlo o jednoznačné individuálne dojednanie rozhodcovskej doložky, keďže povinný podľa vlastnej vôle mohol a nemusel osobitne podpísať rozhodcovskú doložku

uvedení v osobitných zmluvných dojednaniach. Pokiaľ by povinný rozhodcovskú doložku nepodpísal, nemalo by to žiadny vplyv na zvyšok Všeobecných poistných podmienok, a teda na poistný vzťah.

Táto odvolacia námietka oprávneného je nedôvodná. Zo spisu vyplýva, že rozhodcovská doložka je zakotvená vo Všeobecných poistných podmienkach, a to v ich XV. časti - Rozhodcovské konanie, pričom v súlade s ustanovením § 788 ods. 3 zák. č. 40/1964 Zb. Občianskeho zákonníka, všeobecné podmienky poistenia (poistné podmienky) tvoria súčasť poistnej zmluvy. Vychádzajúc zo znenia tohto ustanovenia, poistné podmienky sú záväzné a sú obligatórnou súčasťou poistnej zmluvy.

Osobitné vyjednanie sa má sledovať z pohľadu ochrany spotrebiteľa, to znamená, že spotrebiteľ si z určitých dôvodov osobitne vymieňa nejakú klauzulu, lebo má preňho nejaký osobitný význam.

Spôsob, akým bola zmluva spotrebiteľovi - povinnému predložená, je skôr o nevhodnom predkladaní zmluvných podmienok, vo vzťahu ku ktorým oprávnený sledoval ich vylúčenie spod režimu súdnej kontroly neprijateľných zmluvných podmienok, čo predstavuje nekalú obchodnú prax v zmysle § 8 ods. 4 zák. č. 250/2007 Z. z. o ochrane spotrebiteľa.

V čase rozhodovania odvolacieho súdu oprávnený nepreukázal osobitné vyjednanie, resp. že by si povinný vymieňal rozhodcovské konanie (§ 53 ods. 3 zák. č. 40/1964 Zb. Občianskeho zákonníka).

Odvolačný súd preto nemal najmenší dôvod na to, aby vylúčil režim súdnej kontroly neprijateľných podmienok len kvôli nadpisu, ktorý ani nekorešponduje s presným označením inštitútu „individuálne dojednaného zmluvného ustanovenia“.

Pre porovnanie dáva odvolací súd do pozornosti § 90 ods. 3 zák. č. 492/2009 Z. z. o platobných službách a o zmene a doplnení niektorých zákonov, kde oprávnený má možnosť nájsť *modus vivendi*, ak tak vehementne chce docíliť arbitrážny proces pre spotrebiteľa.

Konečne odvolací súd poznamenáva, že inštitút individuálne dohodnutej podmienky je, treba vykladať v súlade s cieľom Smernice Rady 93/13/EHS o nekalých podmienkach v spotrebiteľských zmluvách, podľa ktorej sa podmienka nepovažuje za individuálne

dohodnutú, ak bola navrhnutá vopred a spotrebiteľ preto nebol schopný ovplyvniť podstatu podmienky v súvislosti s predbežne formulovanou štandardnou zmluvou (čl. 3 ods. 2).

Spotrebiteľ, ak si želá niečo z určitých dôvodov, minimálne sa predpokladá, že vie, prečo chce niečo individuálne vyjednať. Skutočnosť, že doložka je formulovaná v rámci štandardnej formulárovej zmluvy, neodôvodňuje záver, že oprávnený preukázal osobitné vyjednanie. Naopak, ide o sofistikované docielenie stavu, ktorý má formálne indikovať vyňatie rozhodcovskej doložky z režimu súdnej kontroly, čo odvolací súd hodnotí ako nekalú obchodnú prax v zmysle cieľov Smernice 2005/29“ „Ó nekalých obchodných praktikách“, články 5 a nasl.

Javí sa nanajvýš nevierohodné, že zrazu si spotrebiteľia osobitne vyjednávajú rozhodcu, o pravidlách postupu ktorého, zdá sa, nemajú ani--tušenia, a oprávnený nemôže očakávať od súdu len akési „formálne“ odklepnutie exekúcie. Aj exekučné konanie je konanie, v ktorom sa má poskytnúť spravodlivá ochrana práv, a to aj práv povinného v zmysle judikatúry Súdného dvora Európskej únie (Oceano Grupo Editorial. Asturcom, Mostaza Claro: Pannom), ako aj v zmysle Charty základných práv Európskej únie, ktorá predpokladá vysoký stupeň politiky .ochrany spotrebiteľa (čl. 38), a to všetko v záujme vyššej kvality života a ochrany hospodárskych záujmov spotrebiteľa (čl. 169 Zmluvy o fungovaní Európskej únie).

Ako už odvolací súd uviedol, stotožňuje sa s odôvodnením zo strany prvostupňového súdu o neprijateľnosti rozhodcovskej doložky, podľa ktorej spotrebiteľ nemá na výber a je nútený podrobiť sa výlučne rozhodcovskému konaniu. O takýto prípad ide aj v predmetnej veci. preto sa odvolací súd v celom rozsahu stotožnil so závermi prvostupňového súdu o tom, že rozhodcovskú doložku dohodnutú za daných okolností považuje za neprimeranú zmluvnú podmienku, ktorá je v rozpore s platným právom.

Pokiaľ sa týka námietky oprávneného, že exekučný súd mal vo veci vykonávať dokazovanie a nariadiť pojednávanie, odvolací súd uvádza, že oprávnenému, ako účastníkovi konania nebola v exekučnom konaní odňatá možnosť konať pred súdom, lebo v prípade, ak nejde o obligatórne nariadenie pojednávania, môže súd rozhodnúť na základe listinných dôkazov. Postupom exekučného súdu. ktorý rozhodol len na základe listinných dôkazov, oprávnenému možnosť konať pred súdom odňatá nebola preto, lebo z predložených listín jednoznačne vyplývajú skutočnosti, pre ktoré bolo exekučné konanie

zastavené. V tejto súvislosti je nedôvodná námietka oprávneného, že ak exekučný súd prvého stupňa ..nesprávne postupoval a neúplne zistil skutkový stav. lebo vykonal dokazovanie niektorými z listín relevantných pre poistný vzťah bez toho, aby nariadil pojednávanie a umožnil oprávnenému preukázať, že povinný mal možnosť ovplyvniť dojednanie o rozhodcovskej doložke.“ Exekučný súd sa totiž s istotou a najmä presvedčivým spôsobom vysporiadal s otázkou rozhodcovskej doložky ako neprijateľnej podmienky a svoje rozhodnutie v tomto smere aj náležite zdôvodnil. Z odôvodnenia jeho rozhodnutia žiadna pochybnosť, ktorú by bolo potrebné odstraňovať akýmkoľvek spôsobom, nevyplýva.»

15. Ústavný súd na rozdiel od sťažovateľky nepovažuje napadnuté uznesenie krajského súdu za neodôvodnené a nespreskúmateľné, keďže z neho vyplýva dostatok právne relevantných argumentov odôvodňujúcich rozhodnutie prijaté v danej veci krajským súdom. Uznesenie krajského súdu je pritom nevyhnutné hodnotiť v spojitosti s uznesením okresného súdu sp. zn. 18 Er 554/2010 zo 4. apríla 2011. Z konštantnej judikatúry ústavného súdu totiž vyplýva, že postup a rozhodnutie všeobecného súdu, ktoré vychádzajú z aplikácie konkrétnej procesnoprávnej úpravy, v zásade nemožno hodnotiť ako porušovanie základných práv a slobôd (I. ÚS 8/96, I. ÚS 6/97). Vo svojej ustálenej judikatúre aj v nadväznosti na § 219 ods. 2 OSP ústavný súd tiež zdôrazňuje, že odôvodnenia rozhodnutí prvostupňového súdu a odvolacieho súdu nemožno posudzovať izolovane (m. m. II. ÚS 78/05, III. ÚS 264/08, IV. ÚS 372/08, IV. ÚS 350/09), pretože prvostupňové a odvolacie konanie z hľadiska predmetu konania tvoria jeden celok. Navyše, úlohou ústavného súdu pri rozhodovaní o sťažnostiach podľa čl. 127 ods. 1 ústavy nie je posudzovanie právnej perfektnosti namietaného rozhodnutia všeobecného súdu z hľadiska formálnych požiadaviek vyplývajúcich zo zákonov a iných všeobecne záväzných právnych predpisov a z týchto aspektov jeho „vylepšovanie“, ale posúdenie jeho ústavnej akceptovateľnosti a udržateľnosti (IV. ÚS 325/08).

16. Rovnako ani nespokojnosť sťažovateľky s právnym posúdením veci krajským súdom (a pred ním okresným súdom) sama osebe nepostačuje na prijatie záveru o zjavnej neodôvodnenosti alebo arbitrárnosti napadnutého rozhodnutia. Aj stabilná rozhodovacia činnosť ústavného súdu (II. ÚS 4/94, II. ÚS 3/97, I. ÚS 232/08) rešpektuje názor, podľa

ktorého právo na spravodlivé súdne konanie nemožno stotožňovať s procesným úspechom, z čoho vyplýva, že všeobecný súd nemusí rozhodovať v súlade so skutkovým a právnym názorom účastníkov konania vrátane ich dôvodov a námietok.

17. Pokiaľ sťažovateľka „*in concreto*“ namietala skutočnosť, že sa nemohla vyjadriť k vykonávanému dokazovaniu zo strany okresného súdu v súvislosti s rozhodovaním o vydaní poverenia súdnemu exekútorovi, ústavný súd predostiera, že z pohľadu „materiálneho“ uvedenú možnosť sťažovateľka mala a aj ju využila v rámci ňou podaných opravných prostriedkov (odvolania a dovolania) a v rozsahu veci primeranom sa s touto jej obranou zaoberali aj vyššie súdy (krajský a najvyšší). Z hľadiska princípu materiálnej pravdy reálny proces v danej veci teda zabezpečil, aby sa všeobecné súdy v rámci inštančného postupu zaoberali aj nosnými dôvodmi uvádzanými sťažovateľkou v tejto sťažnosti (bod 13), aj keď nie podľa predstáv sťažovateľky, t. j. v rámci konania pred okresným súdom, ale v jeho celostnom priebehu.

18. Ústavný súd preskúmaním právnych záverov krajského súdu nedospel k názoru, že v danej veci sa všeobecný súd dopustil výkladových omylov, ktoré by zakladali rozpor napadnutého uznesenia krajského súdu s obsahom základného práva na súdnu ochranu či práva na spravodlivé súdne konanie.

19. Ústavný súd považuje za potrebné reagovať aj na námietky sťažovateľky poukazujúce na odlišnosť časti rozhodovacej praxe všeobecných súdov pri rozhodovaní vecne a právne podobných vecí, ako aj na právne názory Ústavného súdu Českej republiky a ústavného súdu. Ústavný súd poznamenáva, že mu neprislúcha zjednocovať in abstracto judikatúru všeobecných súdov (a ani zjednocovanie právnych názorov jednotlivých sudcov) a suplovať právomoc, ktorá podľa § 8 ods. 3 zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov je zverená najvyššiemu súdu. V tejto súvislosti ústavný súd poznamenáva, že vývoj právnych názorov všeobecných súdov v právne obdobných prípadoch nemožno automaticky stotožňovať s porušením základného práva na súdnu ochranu, pokiaľ je prípadná odlišnosť týchto právnych názorov založená na racionálnej právnej argumentácii. Je pritom vecou (a najmä povinnosťou) vo veci

konajúcich všeobecných súdov vysporiadať sa nielen so zákonnosťou, ale aj ústavnosťou svojich rozhodnutí (čl. 144 ods. 1 ústavy).

20. Keďže namietané rozhodnutie krajského súdu nevykazuje znaky svojvôle a je dostatočne odôvodnené na základe jeho vlastných myšlienkových postupov a hodnotení, ústavný súd nie je oprávnený ani povinný tieto postupy a hodnotenia nahrádzať (podobne aj I. ÚS 21/98, III. ÚS 209/04) a v tejto situácii nemá dôvod zasiahnuť do právneho názoru krajského súdu. K podobnému názoru – ako v tejto veci – ústavný súd dospel aj v konaní o iných obdobných sťažnostiach (I. ÚS 359/2012, I. ÚS 332/2012, m. m. IV. ÚS 461/2012, II. ÚS 160/2013, III. ÚS 264/2012, III. ÚS 595/2012, III. ÚS 433/2013 resp. III. ÚS 455/2013) a na uvedenom názore konajúceho senátu I. ÚS nemení nič ani skutočnosť, že senát II. ÚS rozhodol 10. júla 2013 vo veci sp. zn. II. ÚS 499/2012 inak/opačne, resp. že v niektorých iných prípadoch návrhy sťažovateľky boli eventuálne prijaté na ďalšie konanie. Totiž senát II. ÚS v tomto opačnom rozhodnutí, ktorým vyhovel sťažovateľke – okrem toho, že ešte krátko predtým 28. februára 2013 vo veci sp. zn. II. ÚS 160/2013 (išlo dokonca o spojené štyri sťažnosti) sťažnosť sťažovateľky v obdobnej veci odmietol pre jej zjavnú neopodstatnenosť – rozhodol bez toho, aby zdôvodnil potrebu zmeny doterajšej konštantnej judikatúry (napr. I. ÚS 359/2012, I. ÚS 332/2012, m. m. IV. ÚS 461/2012, II. ÚS 160/2013, III. ÚS 264/2012, III. ÚS 595/2012, III. ÚS 433/2013, III. ÚS 455/2013) a predmetnú vec ani nepredložil podľa § 6 zákona o ústavnom súde plénu ústavného súdu pre účely zjednotenia právnych názorov senátov (k odchylnému právnomu názoru dochádza aj v súvislosti s procesnými rozhodnutiami o odmietnutí sťažností z dôvodu ich zjavnej neopodstatnenosti, keďže ide o kvázi meritórne rozhodnutia, pozn.). Preto toto opačné rozhodnutie senátu II. ÚS možno bez ďalšieho považovať za ojedinelé a vybočujúce z inak konštantnej rozhodovacej činnosti ústavného súdu. Pri rozhodovaní (nielen) ústavného súdu je potrebné mať na zreteli predovšetkým záujem na stabilite súdnych rozhodnutí. Judikátorne zmeny by sa mali – skôr výnimočne – diať na pozadí zmeny právnej úpravy alebo zmeny spoločenských pomerov a aj to zákonom predvídaným spôsobom (§ 6 zákona o ústavnom súde). Pokiaľ takáto zmena nie je náležite odôvodnená a/alebo neprešla požadovanou zákonnou procedúrou, možno ju považovať za akt jurisdikčnej svojvôle.

21. Vzhľadom na uvedené skutočnosti ústavný súd nenachádza relevantnú súvislosť medzi napadnutým rozhodnutím krajského súdu na jednej strane a sťažovateľkou označenými právami, a preto jej sťažnosti nevyhoveli.

22. Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.

23. Podľa § 32 ods. 1 zákona o ústavnom súde k nálezu pripája odlišné stanovisko sudcu Milan Ľalík.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 24. októbra 2013